

ŞUBAT AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 MART 2021

Özet

Tüketici fiyatları Şubat ayında yüzde 0,91 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,64 puan yükselişle yüzde 15,61 olarak gerçekleşmiştir. Uluslararası emtia fiyatlarındaki yükseliş ve bazı sektörlerde belirginleşen arz kısıtlarının etkisiyle üretici fiyatlarındaki güçlü artış eğilimi devam etmiştir. Yıllık enflasyon alt gruplar genelinde yükselirken, bu artışa en belirgin katkı temel mal ve gıda gruplarından gelmiştir. Bu dönemde, birikimli döviz kuru etkilerinin kısmen hafiflemesiyle dayanıklı tüketim malları ve diğer temel mallarda fiyatlar ılımlı bir seyir izlerken, giyim yıllık enflasyonundaki yükseliş devam etmiştir. Gıda enflasyonu işlenmiş gıda fiyatları öncülüğünde artarken, bu gelişmede alt kalemler itibarıyla çiğ süt alım fiyatlarındaki artışın süregelen yansımaları, et fiyatları ve uluslararası tarımsal emtia fiyatlarının etkisi öne çıkmıştır. Enerji fiyatları uluslararası petrol fiyatlarındaki yükselişe karşın, döviz kuru gelişmeleri ve eşel mobil uygulaması neticesinde aylık bazda sınırlı bir artış gösterse de, grup yıllık enflasyonu düşük baz nedeniyle yükselmiştir. Bu dönemde hizmet yıllık enflasyonu bir miktar artmıştır. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları yükselirken, eğilimleri temel mallar kaynaklı olarak gerilemiştir.

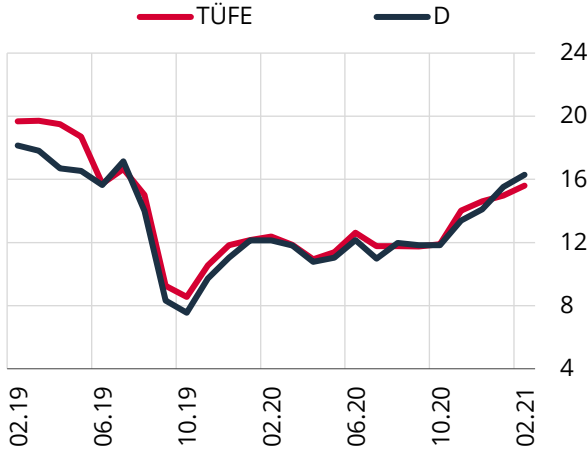
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

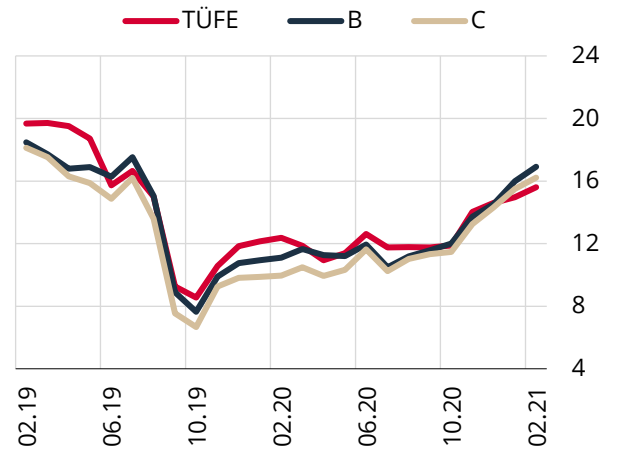
Şubat ayında tüketici fiyatları yüzde 0,91 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,64 puan artarak yüzde 15,61 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları, sırasıyla 0,92 ve 0,71 puan artarak, yüzde 16,92 ve yüzde 16,21 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal, gıda, enerji ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0,30, 0,21, 0,11 ve 0,05 puan artmış, alkol-tütün-altın grubunun katkısı ise 0,03 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

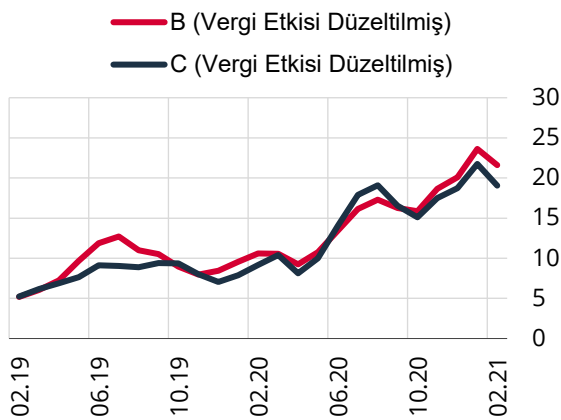
Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

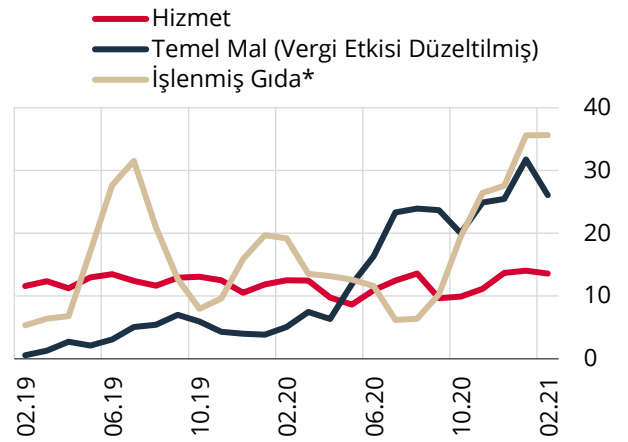
2021 yılı ile birlikte tüketici enflasyon sepetindeki ağırlıklar güncellenmiştir. Ocak ayında tüketici enflasyon sepetinde yapılan ağırlık güncellemesinin Şubat ayı itibarıyla enflasyon patikasına 0,4 puan yükseltici etki yaptığı hesaplanmaktadır. Bu etkinin, Nisan ayında 0,5 puana ulaştıktan sonra kademeli olarak azalarak, yıl sonu itibarıyla ortadan kalkacağı öngörülmektedir.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimleri bir miktar gerilemekle birlikte yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 3). Bu dönemde, çekirdek enflasyon eğilimindeki kısmi iyileşme temel mallardan kaynaklanırken, hizmet eğilimi yataya yakın seyretmiştir. İşlenmiş gıda eğiliminde ise yüksek seviyeler korunmuştur (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

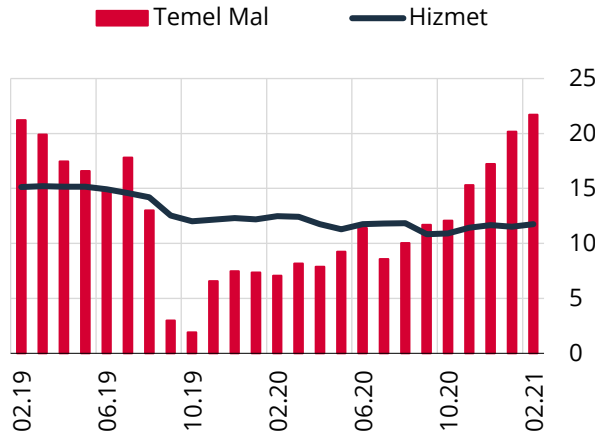
Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

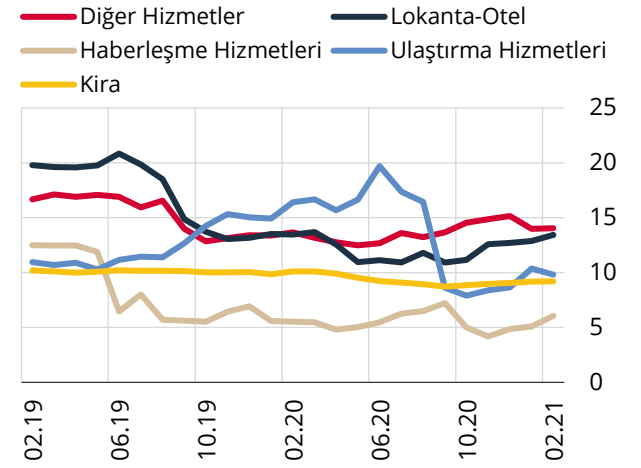
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Hizmet fiyatları Şubat ayında yüzde 1,04 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,22 puan yükselerek yüzde 11,74 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Bu yükselişte haberleşme ve lokanta-otel grupları etkili olurken, yıllık enflasyon ulaştırma grubunda gerilemiş, kira ve diğer hizmetlerde ise yataya yakın seyretmiştir (Grafik 6). Bu dönemde özel iletişim vergisinin yüzde 7,5'ten yüzde 10'a çıkarılmasının etkisiyle, cep telefonu görüşme ve internet ücretine bağlı olarak haberleşme hizmetleri enflasyonu yükselmiştir. Lokanta-otel yıllık enflasyonundaki artışta ise yemek hizmetleri belirleyici olurken, bu gelişmede gıda fiyatları ve asgari ücret artışının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan, bu grupta konaklama hizmetleri tarafında enflasyondaki düşük seviyeler korunmuştur. Diğer hizmetler grubunda sağlık ve bakım-onarım grubunda yukarı yönlü seyir sürerken, sigorta, paket tur, eğlence-kültür ve eğitim gibi salgın döneminde enflasyonu düşük seyreden kalemler daha olumsuz bir görünümü sınırlamıştır.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

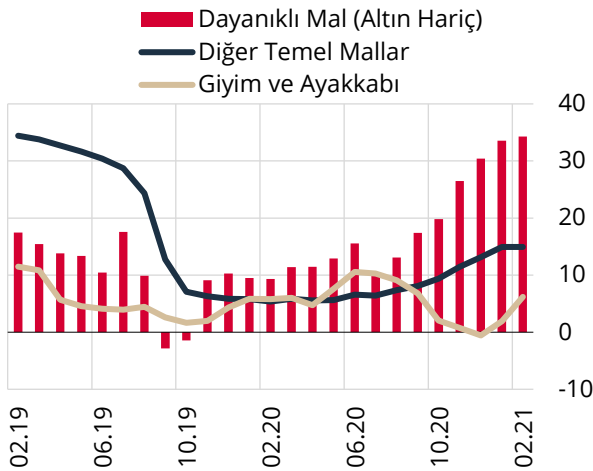

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

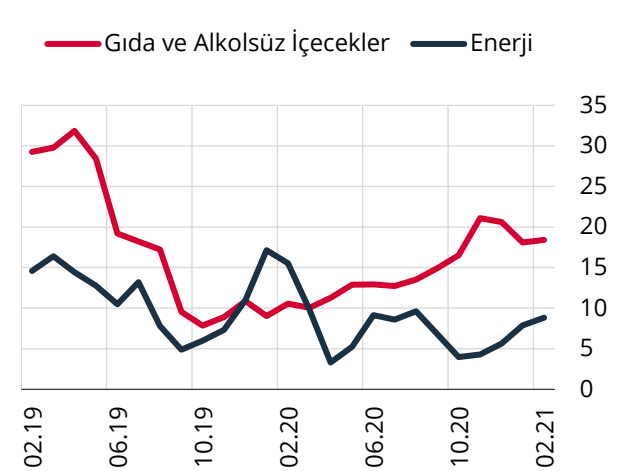

Temel mal fiyatları Şubat ayında yüzde 0,12 oranında gerilemiş, grup yıllık enflasyonu 1,52 puan artışla yüzde 21,70 olmuştur (Grafik 5). Yıllık enflasyon, giyim ve ayakkabı ile dayanıklı mallarda yükselirken, diğer temel mallarda yatay seyretmiştir (Grafik 7). Giyim ve ayakkabıda sezon indiriminin geçen seneye kıyasla sınırlı olması nedeniyle yıllık enflasyon 4,27 puan artarak yüzde 6,18'e yükselmiş ve temel mal grubu enflasyonunu yukarı çeken ana sürükleyici olmuştur. Talep yönlü etkilerin yanı sıra uluslararası emtia fiyatları ve arz yönlü kısıtlar nedeniyle yıllık enflasyonu yüksek seyreden dayanıklı tüketim mallarında, döviz kuru etkilerinin kısmen hafiflemesiyle fiyat artışlarının oldukça yavaşladığı gözlenmiştir. Şubat ayında, altın hariç dayanıklı tüketim mallarında yüzde 0,25 ile ılımlı bir fiyat artışı gerçekleşirken, düşük baz nedeniyle yıllık enflasyon 0,73 puan artarak yüzde 34,28 olmuştur. Diğer temel mallarda fiyatlar yüzde 0,19 oranında gerilerken, yıllık enflasyon yatay seyretmiştir. Referans fiyat uygulamasına bağlı olarak, aylık yüzde 6,09 artan ilaç fiyatları daha olumlu bir görünümün önüne geçmiştir. İlaç fiyatlarındaki artışın bir kısmının Mart ayı rakamlarına yansıtacağı not edilmelidir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

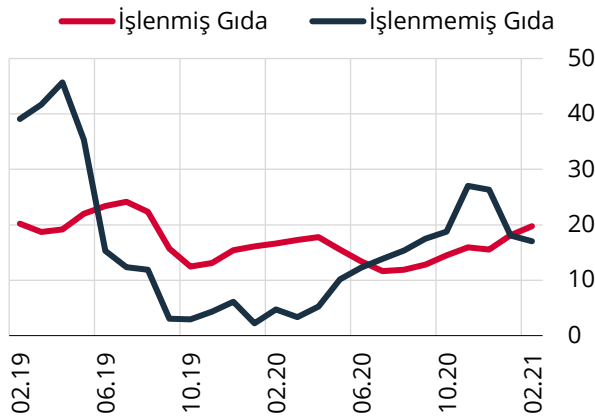

Enerji fiyatları Şubat ayında yüzde 0,25 oranında artmıştır (Tablo 1). Doğalgaz ve şebeke suyu fiyatları bu dönemde sırasıyla yüzde 0,80 ve yüzde 0,59 oranında yükselmiştir. Şubat ayında petrol fiyatlarındaki yükselişe karşın Türk lirasındaki değerlenme ve eşel mobil uygulamasının etkisiyle akaryakıt fiyatlarındaki artış yüzde 0,16 ile sınırlı kalmıştır. Bu gelişmelerle, enerji grubu yıllık enflasyonu geçtiğimiz yılın aynı döneminde gerileyen petrol fiyatlarının oluşturduğu düşük bazın etkisiyle 0,96 puan artarak yüzde 8,82'ye yükselmiştir (Grafik 8).

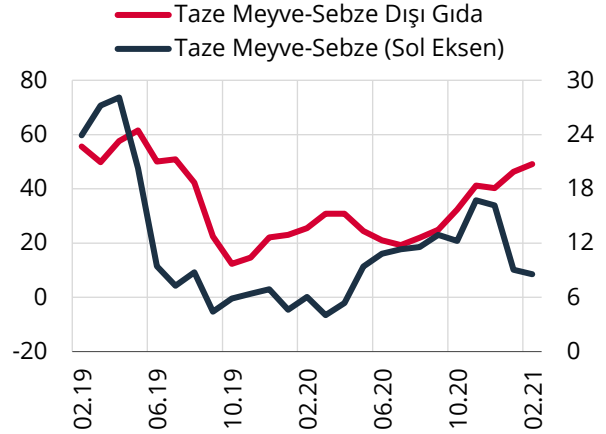
Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Şubat ayında yüzde 2,57 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,29 puan yükselerek yüzde 18,40 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Yıllık enflasyon işlenmiş gıda grubunda 1,61 puan artışla yüzde 19,72'ye yükselirken, işlenmemiş gıda grubunda baz etkileriyle 1,07 puan azalarak yüzde 17,01'e gerilemiştir (Grafik 9). Bu dönemde, taze meyve-sebze enflasyonu bir miktar gerilerken, diğer işlenmemiş gıda grubunda et fiyatlarındaki artışlar sürmüştür, çiğ süt referans fiyatındaki ayarlamaların gecikmeli etkileri süt fiyatlarına (yüzde 5,17) yansımaya devam etmiştir. Şubat ayında işlenmiş gıda fiyatları aylık bazda yüzde 2,27 ile hızlı artış eğilimini sürdürmüştür. Et fiyatlarındaki artış paralelinde işlenmiş et ürünleri fiyatlarında yükseliş (yüzde 3,03) gözlenirken, çiğ süt fiyat ayarlamasının dolaylı etkileri, başta peynir ve diğer süt ürünlerinde olmak üzere (yüzde 5,78), ilgili gruplarda hissedilmeye devam etmiştir. Uluslararası emtia fiyatlarındaki gelişmelerin de etkisiyle katı-sıvı yağlardaki yüksek oranlı artışlar sürmüştür. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 20,75'e yükselmiştir (Grafik 10).

Ocak ayında alkollü içeceklerden alınan ÖTV'nin artırılmasının sarkan etkisiyle alkollü içecekler grubunun yıllık enflasyonu Şubat ayında 2,31 puan artarak yüzde 20,79 olmuştur.

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

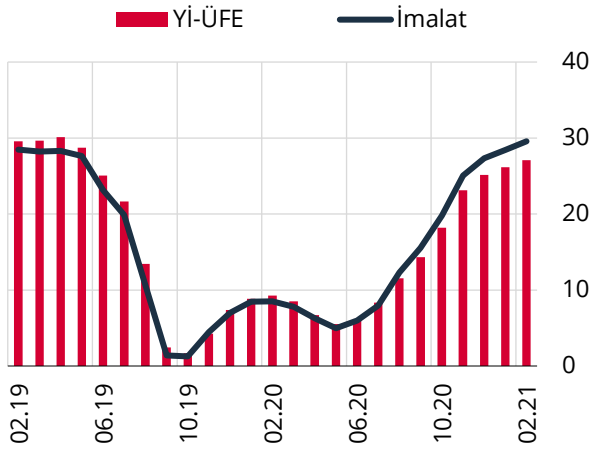
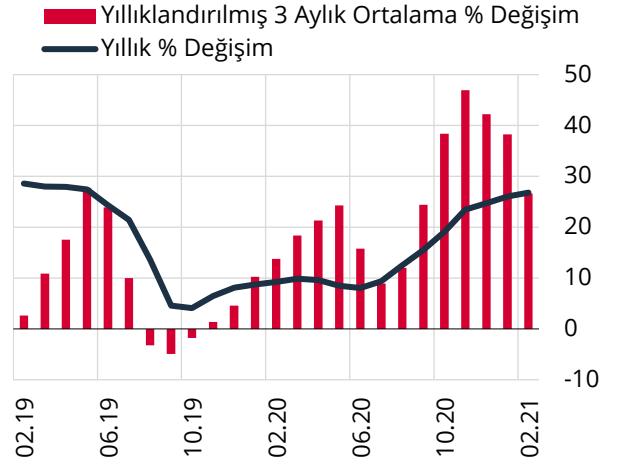

Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

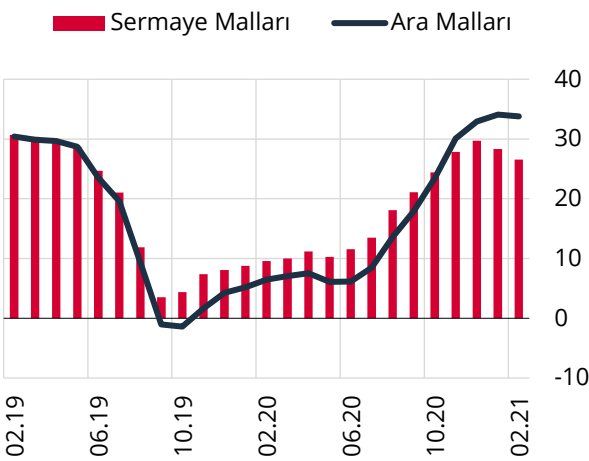
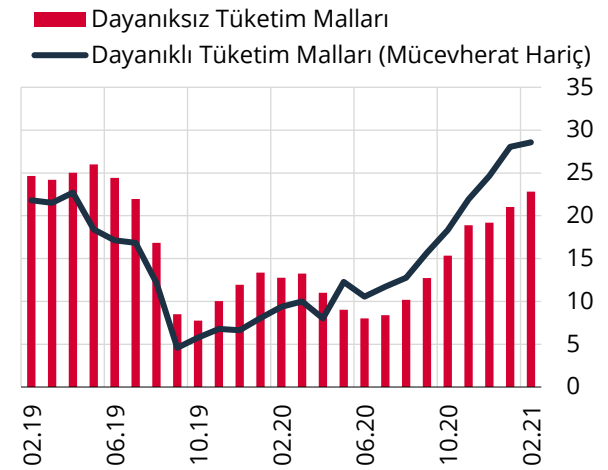

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Şubat ayında yüzde 1,22 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 0,93 puan artarak yüzde 27,09 olmuştur (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarında gözlenen bu yükselişte, uluslararası emtia fiyatlarındaki artışlar ve tedarik zincirinde süregelen sorunlar belirleyici olmaktadır. Şubat ayında Türk lirasındaki değerlenmeye rağmen petrol, kimyasal ürünler, gıda, ağaç ve mantar ve kâğıt gibi girdi sağlayıcı sektörlerde yüksek oranlı fiyat artışları devam etmiştir. Bu doğrultuda petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi gerilemekle birlikte yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 12).

Grafik 11: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)**Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat**

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon enerji ve dayanıksız tüketim malları grubunda yükselirken, ara malı ve dayanıklı tüketim gruplarında yataya yakın seyretmiş, sermaye malı grubunda ise gerilemiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda ise sermaye malı grubu dışındaki bütün alt gruplarda fiyatlar yükselirken, özellikle dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki artış dikkat çekmiştir. Ara malları grubu fiyat artışında tekstil iplik ve elyafları, ahşap ürünler, inşaat sektörü ile bağlantılı ürünler ve kâğıt ürünleri öne çıkmıştır. Enerji grubu fiyatlarındaki görünümde petrol fiyat artışının yansımaları izlenirken, dayanıklı tüketim malları grubunda mobilya ve ev aletleri fiyatlarındaki artışlar bu dönemde de sürmüştür. Dayanıksız tüketim mallarında ilaçların yanı sıra et ve süt ürünleri ile katı-sıvı yağlarda daha belirgin olmak üzere gıda imalatı genelindeki fiyat artışları dikkat çekmiştir. Diğer taraftan, sermaye malı grubu fiyatlarındaki düşüşte metal yapı ürünleri ile bilgisayar ve çevre birimleri öne çıkmıştır. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlü bir şekilde devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)**Grafik 14: Tüketim Malları** (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Şubat 2021	Şubat 2020	Şubat 2021	Şubat 2020
TÜFE	0,91	0,35	15,61	12,37
1. Mallar	0,86	0,14	17,32	12,27
Enerji	0,25	-0,63	8,82	15,54
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,57	2,33	18,40	10,58
İşlenmemiş Gıda	2,91	3,85	17,01	4,73
Taze Meyve-Sebze	5,21	6,83	8,55	0,18
Diğer İşlenmemiş	1,64	2,02	22,43	8,70
İşlenmiş Gıda	2,27	0,89	19,72	16,61
Ekmek ve Tahıllar	1,18	1,20	19,03	17,78
Diğer İşlenmiş	2,85	0,71	20,04	15,98
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	-0,21	-1,10	19,40	12,26
Temel Mallar	-0,12	-1,37	21,70	7,05
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,25	-0,29	34,28	9,32
Giyim ve Ayakkabı (*)	-0,97	-4,95	6,18	5,80
Diğer Temel Mallar	-0,19	-0,19	14,94	5,37
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,13	-1,34	2,87	40,15
Altın	-5,46	4,16	34,34	35,00
2. Hizmetler	1,04	0,84	11,74	12,49
Kira	0,84	0,81	9,20	10,11
Lokanta ve Oteller	1,32	0,82	13,44	13,45
Ulaştırma Hizmetleri	0,29	0,79	9,83	16,42
Haberleşme Hizmetleri	1,09	0,18	6,04	5,54
Diğer Hizmetler	1,14	1,09	14,04	13,65
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,79	0,00	16,92	11,10
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,44	-0,18	16,21	9,97
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,65	-0,01	16,29	12,14
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,96	0,44	17,22	9,87

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Şubat 2021		Şubat 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,91	15,61	0,35	12,37
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	2,57	18,40	2,33	10,58
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,13	2,87	-1,34	40,15
Giyim ve Ayakkabı	5,87	-0,93	6,31	-4,83	5,98
Konut	15,36	0,60	11,69	0,48	15,31
Ev Eşyası	8,64	0,32	23,74	-0,08	7,36
Sağlık	3,25	3,00	18,11	2,03	13,58
Ulaştırma	15,49	0,48	22,47	-0,38	11,73
Haberleşme	4,64	0,56	7,15	-0,22	2,27
Eğlence ve Kültür	3,01	-0,98	8,72	-0,04	6,01
Eğitim	2,28	0,86	6,13	0,86	14,23
Lokanta ve Oteller	5,91	1,32	13,44	0,82	13,45
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	-2,32	20,61	0,85	16,44

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Şubat 2021		Şubat 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	1,22	27,09	0,48	9,26
Madencilik	3,51	-0,14	17,32	1,44	12,26
İmalat	87,27	1,56	29,57	0,66	8,52
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	1,38	29,93	1,12	8,77
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	1,58	26,82	0,97	9,25
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,38	-1,73	0,68	-2,38	19,24
Su Temini	0,85	1,06	27,31	-0,07	5,27
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		1,05	33,77	1,29	6,46
Dayanıklı Tüketim Malları		0,85	29,29	1,30	10,40
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,60	28,57	1,17	9,37
Dayanısız Tüketim Malları		2,44	22,81	0,94	12,77
Sermaye Malı		-0,48	26,54	0,93	9,55
Enerji		0,68	8,44	-4,17	12,34

Kaynak: TÜİK.